

44 augustus 2017

COLOFON

Redactie: W. Liesens, P. Thijs
R. Favoreel, R. Vliegen

Eindredactie: P. Thijs

Fotografie: P. Thijs *

* (tenzij anders vermeld).

VOORWOORD

Beste vrienden,

Het is al weer enkele jaren geleden dat er nog een nieuw lid de vereniging vervoegde en we zijn dan ook zeer tevreden u te kunnen aankondigen dat een actieve verzamelaar van tegels, Kristof Dhaenens zijn lidmaatschap aangevraagd heeft. Het was Kristof die ons de brieven van Alphonse Gatz bezorgde en bij de overhandiging van die stukken bleek dat hij een mooie verzameling tegels had waaronder een groot aantal Hasseltse. Het bestuur moet wel nog formeel zijn aanvraag goedkeuren maar we willen van deze gelegenheid toch al gebruik maken om hem van harte welkom te heten.

Onze werking wordt door onze partners, de stedelijke dienst Cultuur en het Stadsmuseum meer en meer geapprecieerd. Het was dan ook een zeer aangename verrassing om tijdens de algemene vergadering van vzw Stadsmuseum Hasselt, van afscheid nemend voorzitter Michel Ilsen, hierover een speciale vermelding in het voorwoord van het jaarverslag te mogen ontdekken. Dit is zeker een stimulans voor onze toekomstige samenwerking met het museum en met het bestuur van de vzw onder leiding van haar nieuwe voorzitter, Karin De Greeve.

Het bestuur

ACTUEEL

Dat de Hasseltse keramiek meer en meer in de belangstelling komt te staan bleek nog maar eens uit de vraag die het bestuur kreeg om ook op Open Monumentendag iets te organiseren.

Sofie Houben, publieksmedewerkster van het stadsarchief, contacteerde ons met de vraag om een lezing te geven in het kader van het Europees thema "Erfgoed en Natuur".

De secretaris contacteerde het bestuur om af te toetsen of we op deze uitnodiging zouden ingaan en kreeg snel groen licht waarna een eerste werkvergadering over dit project kon belegd worden.

Tijdens deze meeting stelde onze secretaris voor om de klassieke lezing te vervangen door een meer interactief gebeuren gekoppeld aan een tegelwandeling. Dit basis idee werd tijdens dezelfde vergadering verder uitgewerkt, zo werd er gekozen om een passende locatie te zoeken, deze werd gevonden in de kapel van het voormalige clarissenklooster. Ook op het vlak van de logistiek doet de stad een duit in het zakje zodat de kosten voor onze vereniging zeer beperkt blijven. De praktische details zijn nog niet allemaal bekend maar we kunnen nu toch al meegeven dat er drie sessies zullen zijn nl. om 11, 13 en 15 u. Een sessie bestaat uit de voordracht van +/- 30 mi-

nuten gekoppeld aan een wandeling onder begeleiding van een stadsgids van +/- 1 uur.

Onze leden krijgen uiteraard nog een aparte uitnodiging maar we willen er nu al op wijzen dat je op voorhand moet inschrijven als je hier aan wil deelnemen.

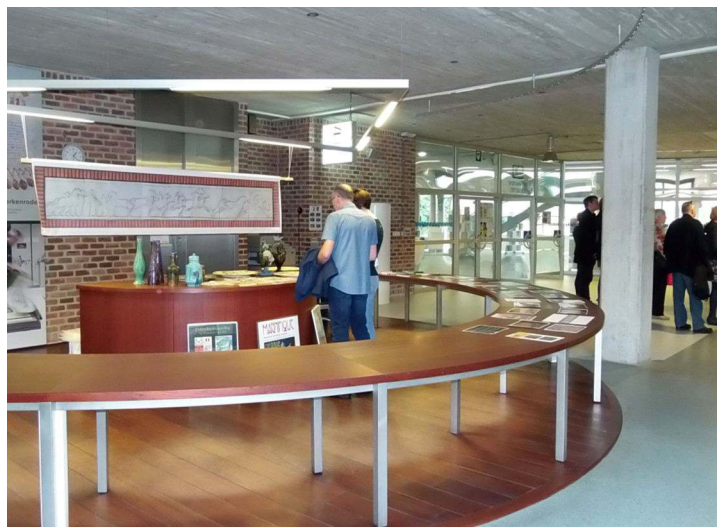
ACTIVITEITEN VERSLAG: ERFGOEDDAG

Het was al weer enkele jaren geleden dat we nog eens op erfgoeddag present waren. Onze deelname is onder andere afhankelijk van het thema dat dit jaar “zorg” was. Omdat erfgoeddag gewoonlijk relatief veel volk trekt naar de activiteiten van de grotere spelers zoals Herkenrode, werd er tijdens de erfgoedraad een aantal mogelijkheden onderzocht om de kleinere erfgoedverenigingen zoals de onze, toch een kans te geven om succesvol deel te nemen.

Eén voorstel was om een samenwerking op te zetten tussen een gevestigde instelling en een erfgoedvereniging. Besloten werd om dit concept tijdens deze

editie te testen. De Provinciale Bibliotheek was snel kandidaat om een vereniging te “huisvesten” en vermits de bibliotheek op het perceel van de keramiekfabriek opgetrokken werd was de link met onze vzw snel gemaakt. We besloten om in het kader van het thema met ons project “Assyrische Leeuwenjacht” uit te pakken. In een korte vergadering met hun projectverantwoordelijke werd alles besproken en op 23 april waren Willy, Patrick en ikzelf present om de bezoekers uitleg te geven over het paneel en de producten van de fabriek, een verslag.

R. Favoreel

LINKS BOVEN: Algemeen zicht op onze stand die een mooie centrale plaats in de bibliotheek kreeg.

RECHTS BOVEN: Detail van de opstelling waarbij op de ronde tafel een fotoreportage van het project Assyrische Leeuwenjacht uitgesteld werd. Aan de hand van deze foto's werd dan aan de geïnteresseerde bezoekers, waaronder een Amerikaan, het verhaal van de recuperatie, restauratie en herbestemming van dit belangrijk paneel verteld,

ONDER LINKS: Op de centrale tafel kregen de andere producten van de keramiekfabriek een plaats. Deze illustreerden de diversiteit en kwaliteit van de in Hasselt geproduceerde keramiek.

ONDER RECHTS: Door de centrale ligging van de stand konden we profiteren van de bezoekers die zich hadden ingeschreven voor de rondleidingen die door de bibliotheek waren georganiseerd. Ook de bezoekers aan de tijdelijke tentoonstelling die in dezelfde ruimte opgesteld stond vonden hun weg naar onze stand.

Zowat 60 personen bezochten onze stand, dit aantal is vergelijkbaar met het aantal bezoekers die we hadden in 2 dagen tijdens de Cultuurbeurs, we mogen dus best tevreden zijn met dit resultaat.

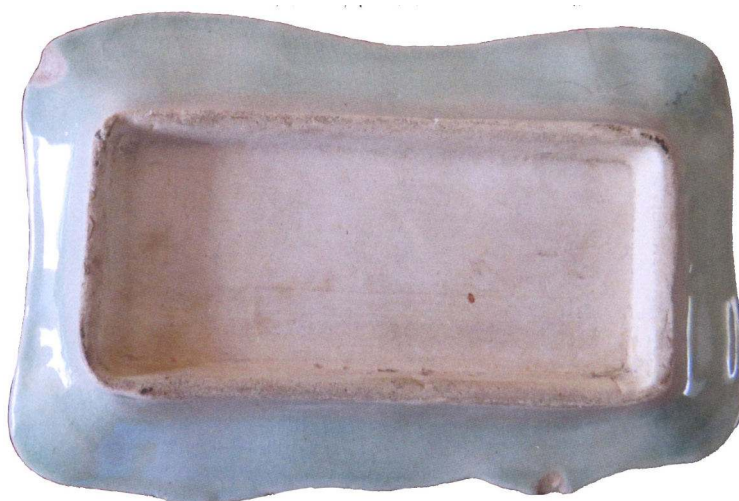
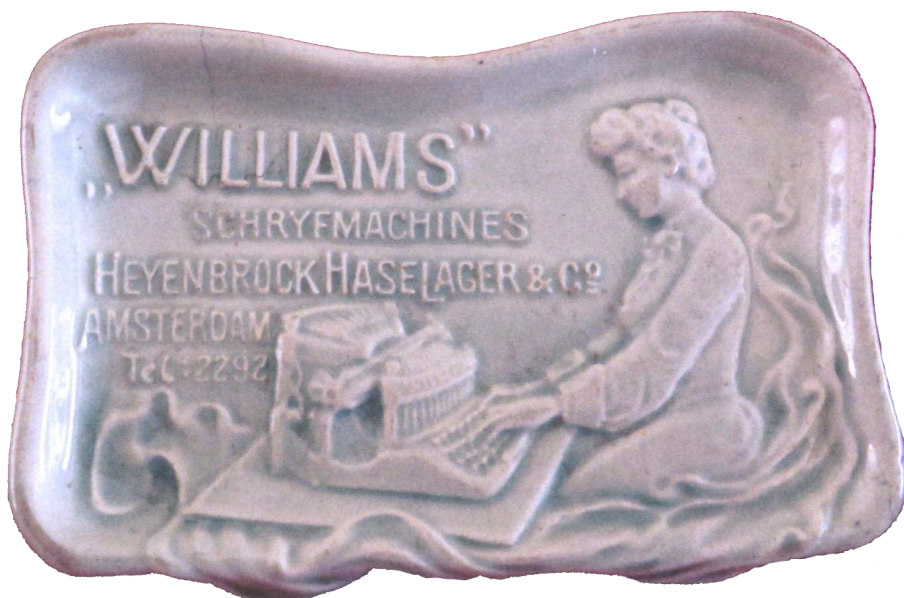

Onze aanwezigheid in Hemiksem bracht nog een onbekend commercieel stukje Hasselts keramiek aan het licht. Een mede standhouder had immers vernomen dat wij er zouden zijn en had dit schaaltje meegebracht om het ons te tonen en er onze mening over te vragen. Deze schaaltjes werden reeds uitvoerig beschreven in onze catalogus "Magnifique" en ook in NB 4 & 5 waar enkele stukken met de stempel George W. Vanbiene besproken werden. De opdrachtgever voor dit object is de Antwerpse sigarenfabrikant Liévin de Bruyn die o.a. op 23 mei 1903 het merk "Flor de Lunez" liet deponeren. Opvallend is dat ook het andere schaaltje met de stempel van Van Biene eveneens voor een Antwerpse sigarenfabrikant was.

Zoals Mark in NB 5 reeds aangaf kan met deze vondst het mysterie rond de relatie tussen de Amsterdammer Van Biene en de Hasseltse fabriek niet verder ontrafeld worden.

Een andere standhouder die in de Magnifique catalogus had gekeken, vertelde ons dat hij ook een schoteltje had dat misschien ook wel Hasselts kon zijn. Hij zou er ons enkele foto's van bezorgen en hij hield woord enkele dagen later stak in de brievenbus een omslag met de beloofde foto's. Zonder het schaaltje te zien is de herkomst moeilijk te bepalen maar op het eerste gezicht kan het Hasselts zijn. Verder onderzoek naar de opdrachtgever "Heyenbrock Haselager en C°" levert misschien ook nog wat aanwijzingen op.

P. Thijs

MIDDEN en ONDER:
het schaaltje met Hasseltse trekjes, ook de onderzijde ziet er veelbelovend uit.

Neen dit is geen paar onbekende vazen maar een leuke vondst op het internet waarbij een koppel vazen op een veiling het predicaat Hasselt toegewezen kregen omdat onder in de bodem "Ravissant ware" ingedrukt staat. Vermoedelijk heeft de Amerikaanse veiling dus op het internet gezocht naar die benaming en zijn ze zo op onze website beland waar er melding gemaakt wordt van de "Ravissant" tentoonstelling en catalogus.

Ze werden omschreven als Art Nouveau vazen vermoedelijk gemaakt in de Hasseltse keramiekkabriek en daterend rond 1910. De inzet prijs was 130\$ en de ze werden afgehamerd op 265\$. Op de bodem de ingekraste en onderstreepte modelnummer 344 of 394. Google leerde ons snel dat de fabriek die deze merknaam gebruikte in Wales (GB) gevestigd was.

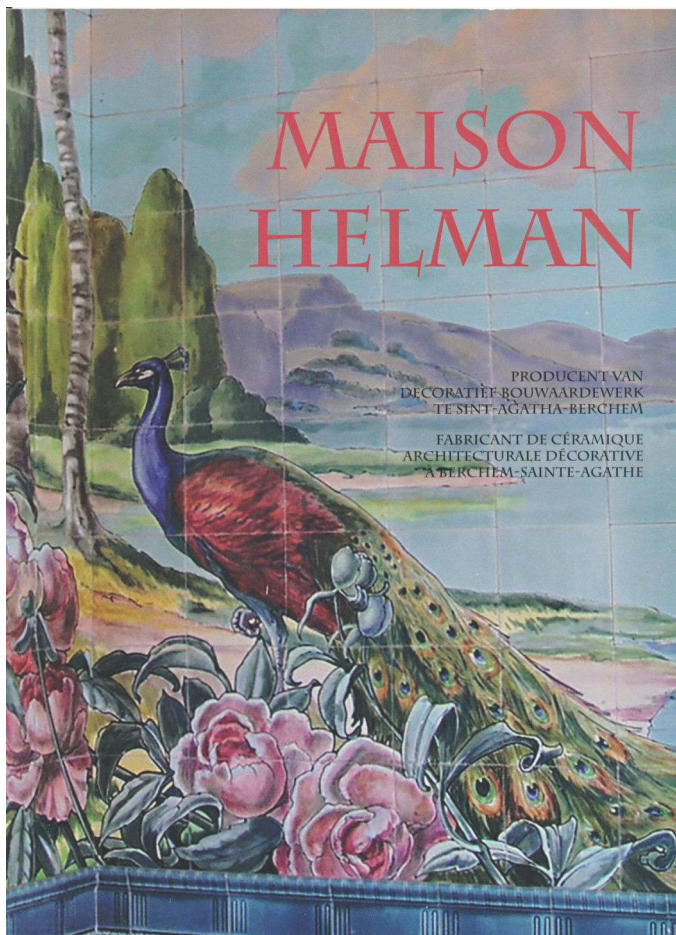

Veiling huis Rops uit Namen had bij de laatste veilingen ook weer wat Hasseltse keramiek in de aanbieding.

LINKS: een eiken kapstok waarin 2 Hasseltse tegeltjes 15 x 15 cm ingewerkt werden. De kapstok was echter niet alleen daarom een leuk hebbeding want het is zelden dat je zulk een mooi uitgewerkte Art Nouveau versiering in het schrijnwerk tegen komt.

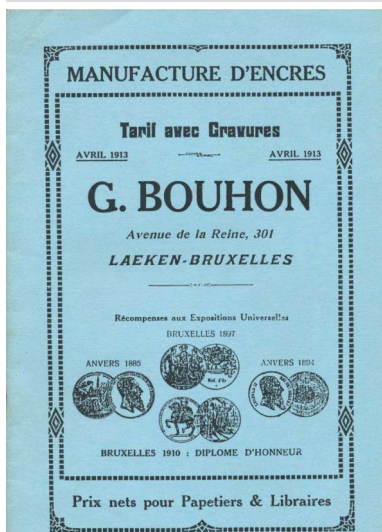
BOVEN: een licht beschadigde vaas modelnummer 486 die op 31/7 ll. onder de hamer ging. Hij verwisselde van eigenaar voor 430€ + 25% kosten . De nieuwe eigenaar had er dus 537€ voor over.

BOVEN RECHTS: Soms moet je goed uitkijken als je surft op het internet. Deze vaas van Massier is zeer mooi maar die in de achtergrond is ook mooi. Gezien de kleur is dit vermoedelijk de vaas van de staander met reiger. De Duitse antiquair kocht hem enkele jaren geleden in Luik en wil hem graag van de hand doen voor ...1500€ omdat hij die naar eigen zeggen ook zo veel betaald had.

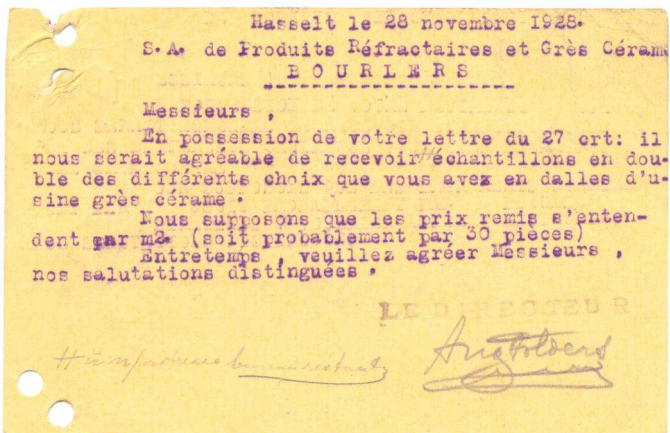
Mario Baeck overhandigde ons in Hemiksem een exemplaar van dit boek waarin hij het verhaal rond de Helman fabriek verteld. Vermits dit verhaal nauw verbonden is met de geschiedenis van de Hasseltse keramiekfabriek is dit een belangrijke aanwinst voor ons archief.

Het werk bestaat eigenlijk uit 2 identieke delen één in het Nederlands en één in het Frans. Met 96 pagina's rijkelijk geïllustreerd en gedrukt op kwaliteitsvol glacépapier, is dit een must voor elke tegelliefhebber. Er zijn slechts 150 exemplaren gedrukt dus als je er een wil voor je persoonlijke bibliotheek moet je er snel bij zijn. Je kan het bij Mario bestellen aan de prijs van 25 € verzending inbegrepen

Dit boekje vonden we op een rommelmarkt in Mechelen. Het is een herdruk (1990) van een originele prijslijst uit 1913 van de firma Bouhon die bij de Hasseltse keramiekfabriek flacons bestelde.

Op de eerste pagina staat de Inkt "Orientale Communicative" waarvan de verpakking sterk op de Hasseltse flacons lijkt. Er worden 5 verschillende inhoudsmaten opgesomd gaande van 1 tot 1/16e liter. Dit zou een aanwijzing kunnen zijn dat er nog enkel grotere flacons moeten zijn dan deze die we tot nu toe kennen.

Dankzij Michel Broux werden we ook weer wat slimmer. Hij bezorgde ons een briefkaart van de keramiekfabriek die zij in 1928 zond naar een fabriek in Chimay in Henegouwen. Deze fabriek kreeg in 1869 een vergunning van het gemeentebestuur voor de fabricage van drainage buizen en dakpannen.

Op deze postkaart vraagt de Hasseltse fabriek 2 monsters per soort baksteen in geglaazuurd steengoed. Daarenboven vragen ze bevestiging dat de opgegeven prijzen per m² (of waarschijnlijk per 30 stuks) zijn. Deze kaart bevestigt dat de fabriek klaarblijkelijk goede contacten onderhield met collega fabrikanten en er bestellingen plaatste.

Michel toonde ons ook een ontvangstbewijs dat hij ooit op een markt voor oud papier en boeken op de kop kon tikken. Het betreft een saldo dat een klant uit Tienen nog moest betalen op een factuur uit 1910. Het is getekend door Alphonse Gatz en draagt een rode fabrieksstempel.

In 2017 stond de jaarlijkse Gilliotmarkt in Hemiksem in het teken van de verwerving van de Pozzo collectie waarin een groot aantal Belgische tegels zitten.

Men vroeg dan ook een aantal erfgoedverenigingen die ook actief zijn in dit domein om zichzelf en de tegels uit hun stad te komen voorstellen. Deze mooie gelegenheid om met de Hasseltse keramiek eens in een andere regio uit te pakken konden we niet links laten liggen.

Het bestuur kwam samen met Michel Broux bijeen om de mogelijkheden eens te bekijken en een aantal concrete afspraken te maken over welke stukken we wilden meenemen, hoe we de stand zouden inrichten en wie voor het vervoer zou zorgen.

Besloten werd om een vrij uitgebreide collectie tegels te tonen en van de andere productgroepen enkele relevante voorbeelden te tonen. Ook de spandoek en het stof dat indertijd speciaal voor de Cultuurbeurs werd aangekocht konden we weer eens gebruiken. 's Zaterdags werd in de namiddag nog duchtig geselecteerd en ingepakt om de dag daarop in alle vroegte naar Hemiksem te vertrekken. Het was niet alleen de temperatuur die dag (35°!) die ons zo vroeg de baan op joeg maar vooral het feit dat de stand tegen 10u 's ochtends moest klaar zijn. Gelukkig was er dit jaar een lift beschikbaar die broodnodig was om het groot aantal kartons 2 verdiepen hoger te brengen. Met de hulp van Michel en Rita en enkele bereidwillige mede standhouders was alles net op tijd klaar om de eerste bezoekers te ontvangen.

We waren er trouwens niet alleen want ook de mensen van het Belle Epoque centrum uit Blankenberge waren op de uitnodiging ingegaan en deze nestelden zich op de nog vrije standplaats naast de onze.

In de namiddag was het dan tijd voor de voorstelling

van de Pozzo collectie. Het was Mario Baeck die een talrijk opgekomen publiek toesprak en een presentatie gaf over deze collectie en hoe ze tot stand kwam. Ondanks het beperkt aantal Hasseltse tegels in deze verzameling stond Mario even stil bij het belang van de Hasseltse fabriek als producent en kregen het Stadsmsus en wijzelf een pluim voor onze inzet voor het behoud en de studie van dit erfgoed.

Na de presentatie was het dan tijd voor de evaluatie en schatting van tegels door restauratrice, Charlot De Bisschop samen met Mario waar opnieuw heel wat volk op af kwam.

Het hoeft dan ook geen betoog dat we ook aan onze stand heel wat bezoekers kregen die zo als steeds als we op verplaatsing zijn de Hasseltse Keramiek een echte ontdekking noemden.

Even voor 18 u begonnen we terug in te pakken en rond 19 u waren we al weer op weg naar huis. De ellenlange file in een bloedhete auto zonder airco namen we er graag bij na een zeer geslaagde deelname aan dit evenement.

Ronny Favoreel

LINKS BOVEN: algemeen zicht van de stand met bestuursleden Ronny en Patrick samen met Michel Broux

BOVEN RECHTS: de opstelling van de sierkeramiek in detail

ONDER RECHTS: gezellige drukte aan de experts tafel, Mario en Charlot, evalueren, taxeren en adviseren de aangeboden stukken.

KORT GEMELD

- **Secretaris wordt bestuurslid Stadsmus**

Zoals aangekondigd op de Algemene vergadering van maart II, ging de secretaris in op de vraag van de vzw Stadsmuseum Hasselt en stelde hij zijn kandidatuur. Op de algemene vergadering van 2 april werd hij dan ook als bestuurslid verkozen waardoor hij nu van binnen uit o.a. kan mee werken aan het beheer en de uitbouw van de keramiekcollectie.

- **Hasseltse keramiek in Brugge**

Niet alleen op de rommelmarkten die op 't Zand gehouden worden vindt je onze keramiek. Er zijn ook trotse bewoners van de binnenstad die een huis hebben dat volledig bekleed is met Hasseltse tegels. Een van de eigenaren contacteerde ons en nodigde ons uit om eens een kijkje te komen nemen. Het resultaat vindt je in een volgende editie.

- **Tegelpaneel Hotel Leopold**

Van bij het begin van dit project werd er gezocht naar een plekje voor een definitieve opstelling van dit paneel. Door de afmetingen was de keuze vrij beperkt. Ann Delbeke vond een geschikte plaats boven de deur van haar kantoor, er zal nog wat extra verlichting op gezet worden zodat het een aandachtstrekker voor de vaste opstelling van de keramiek wordt.

- **Eerstvolgende activiteiten:**

Op zondag 10 september OMD in de clarissenkapel

KERSEN OF PRUIMEN?

Eenkele maanden geleden verscheen op Facebook een bericht met als onderwerp de 3 verschillende “boerenjongens” potten die in Hasselt gemaakt werden. Er werd ook verwezen naar de zeldzaamheid van de middelste pot die als “gedecoreerd met pruimen werd omschreven. Tijdens de algemene vergadering toonde Guido Duts een foto van een gelijkaardige pot en toen we dit onderling bespraken merkte Ronny op dat die pot ook in de “Magnifique” catalogus staat. Bij nazicht bleek deze door Paul Cupers werd uitgeleend. Een wat grondigere blik op de versiering leert ons dat op het ontbreken van het klaverbladlogo na, de versieringselementen bijna identiek zijn. De vruchten hebben min of meer dezelfde grootte en het lover heeft ook een haast identieke vorm ook al zijn de bladen van de kersenpot wat kleiner. Idem dito zoals in de natuur waar de bladen van een kersenboom en een pruimenboom ook haast identiek zijn.

Het gaat dan ook vermoedelijk niet om pruimenpot maar om een tweede versie van de kersenpot.

Het ontbreken van het Fryns logo zou er immers op kunnen wijzen dat men een andere soort likeur in deze pot verpakte of dat men een gelijkschakeling met het druivenmodel heeft gemaakt waarop het Fryns logo eveneens ontbreekt.

P. Thijs

GEVONDEN

Ook in deze editie zijn het weer de archivaris en de secretaris die op het vlak van de vondsten, de kroon spannen. Roald ging met de hoofdprijs lopen met de prachtige vaas model 323 met tinnen versiering.

Ook Patrick kon een complete "bloemkool" staander bij Rops in Namen aankopen. Het is trouwens tijd dat we die omschrijving veranderen want bij grondig nazicht blijkt het om een irisbloem te gaan.

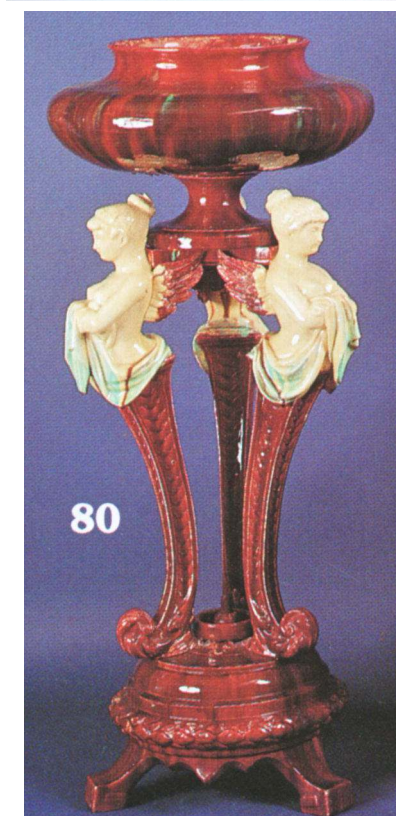
Toen deze staander goed en wel thuis in de hal stond ging er bij hem een lichtje branden want hij had die staander ooit in een oude catalogus van Horta zien staan. Na wat zoekwerk in zijn archief vond hij de catalogus van november 1993 waarin een monochroom exemplaar staat afgebeeld, inzetprijs 55.000 Bef, nu zo'n 1365 €. Zijn blik viel echter ook op de foto eronder waarop nog een andere bekende Hasseltse staander met coupe modelnummer 376 te zien was. Dit 2 kleurig exemplaar had toen al een inzetprijs van 60.000 Bef nu een kleine 1500 €. Er zijn voor zover we weten dus al 2 van dergelijke standers bij Horta verkocht. Het is ook typerend dat ze in Brussel opduiken want deze eerder monumentale stukken leenden zich uitstekend om de grote herenhuizen op te smukken.

De tsunami van vondsten houdt hier niet mee op, Ronny verwierf nog een mooie fruitkorf met een vrij unieke bloemdecoratie. Tot nu kenden we alleen exemplaren met wilde rozen versiering waarbij de bloemen aan deze en gene zijde open en dicht waren. Bij dit exemplaar staan er chrysanten aan een kant en rozen aan de andere. Betty vond dan weer een mooi exemplaar in watergroen druipglazuur en gevlochten handvat.

Tenslotte tonen we ook nog een tegel die op de algemene vergadering door Willy mee gebracht werd.

Het tegeltje van 10 x 10 cm. heeft vooraan een half reliëf bloemdecor. Achteraan staat in diepdruk vormnummer. 40

Boven en links de objecten die in de uit 1993 stammende verkoopcatalogus van veilinghuis Horta terug te vinden zijn. Samen met het exemplaar dat in het koninklijk Paleis staat en de mooie gele groene versie die in de collectie van Guido zit, is dit nu het derde bekende exemplaar van dit type staander. Opvallend is ook dat de bloempot bovenaan min of meer gesloten is en er dus geen planten ingezet kunnen worden. Gezien het nogal wankeel geheel lijkt ons dit een verstandige beslissing van de modelleur. Dit impliceert ook dat deze staander als sierstuk werd geproduceerd.